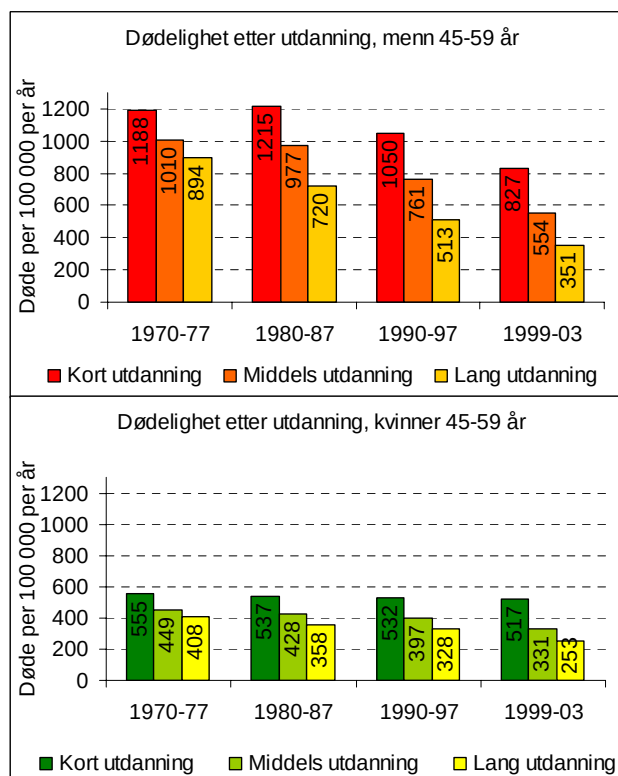


Faktaark: Sosiale helseforskjeller i Norge

De sosiale helseforskjellene i Norge er økende

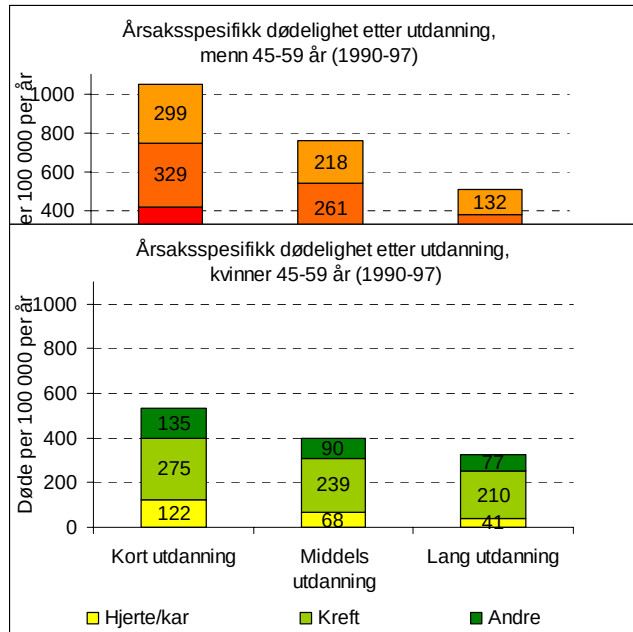
Ferske tall fra Nasjonalt folkehelseinstitutt viser at de sosiale helseforskjellene er økende i Norge. De nye tallene bekrefter dermed at den tendensen til økte sosiale helseforskjeller vi så på 80- og 90-tallet, fortsatte på begynnelsen av 2000-tallet. Forskjellene gir seg blant annet utslag i høyere dødelighet og kortere levealder i grupper med kort utdanning og lav inntekt.

- Med sosiale helseforskjeller forstår vi forskjeller i helse mellom utdannings-, yrkes- og inntektsgrupper i befolkningen.
- Figurene viser utviklingen i dødelighet (et pålitelig og mye brukt mål på helse) blant 45-59-årige menn og kvinner, etter utdanningslengde, siden 1970-tallet og fram til i dag.
- Dødeligheten går jevnt nedover i de fleste utdanningsgruppene, men den går brattere nedover blant de med lengst utdanning.
- De sosiale helseforskjellene er derfor økende.
- Forskjellene er større blant menn enn blant kvinner. Dette skyldes først og fremst at kvinner i denne aldersgruppen har lavere dødelighet enn menn. Forskjellene mellom kjønnene er imidlertid i ferd med å bli mindre, siden dødeligheten går brattere ned blant menn.
- Blant kvinner med kort utdanning har dødeligheten endret seg lite siden 1970-tallet.
- Dødelighetsforskjellene finnes mellom alle tre utdanningsgrupper. Det er derfor ikke bare de med kortest utdanning som har dårlig helse. Det finnes et forbedringspotensial også i gruppen med middels lang utdanning.



De fleste helseindikatorer er sosialt skjevfordelt

- De fleste store dødsårsaker er sosialt skjevfordelt (i likhet med totaldødeligheten). De sosiale helseforskjellene er gjennomgripende for de fleste dødsårsaker og for de fleste store sykdomsgruppene.
- Dette tyder på at de sosiale helseforskjellene har sammensatte årsaker. Sosiale forskjeller i livsstil kan ikke alene forklare de sosiale helseforskjellene.
- De to største dødsårsaksgruppene, både for kvinner og menn, er hjerte- og karsykdommer og kreftsykdommer. Begge disse sykdomsgruppene tar flere liv blant de med kort utdanning enn blant de med lang.
- Blant "andre" dødsårsaker, som også er sosialt skjevfordelt, finner vi bl.a. sykdommer i luftveiene, ulykker og voldsomme dødsfall.
- Sosiale helseforskjeller viser seg ikke bare i dødelighet, men også i utbredelsen av de fleste store sykdomsgrupper og i selvopplevd helse.



Kilde for dette faktaarket: Nasjonalt folkehelseinstitutt